

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt
(L1)
103 33 Stockholm

Ert ärendenummer: Dnr Ju2015/4660/L1

Bolagsverkets yttrande över betänkandet Nya regler för revisorer och revision (SOU 2015:49)

Sammanfattning

Bolagsverket ställer sig i huvudsak positivt till vad utredningen kommit fram till. Särskilt ser vi det som positivt att utredningen inte föreslår en utvidgad definition av begreppet företag av allmänt intresse jämfört med definitionen i revisorsdirektivet. Bolagsverket vill kommentera vissa av förslagen enligt följande.

- Bolagsverket anser att en myndighet bör få till uppgift att föra ett register över vilka företag som är av allmänt intresse och att detta register är tillgängligt för de som behöver informationen.
- Bolagsverket delar inte utredningens bedömning att Bolagsverket är lämplig myndighet att begära in uppgifter om att urvalet av revisor gått till på ett rättvist sätt.
- Bolagsverket delar utredningens bedömningar angående att Bolagsverket är lämplig som behörig myndighet att bedöma om förlängning av mandattid och att i oklara fall fastställa mandattid. Vi anser dock att det kan ske utan att registrera mandattiden för revisorer i företag av allmänt intresse
- Bolagsverket delar utredningens bedömning att Bolagsverket är lämplig myndighet att underrätta Revisorsnämnden om revisors förtida avgång eller entledigande.
- Bolagsverket bedömer att det finns ett behov av kompletterande föreskrifter för genomförandet av vissa förslag.
- Bolagsverket anser att ett antal frågor kring tillfälliga förbud behöver klargöras.
- Bolagsverket delar utredningens förslag att Bolagsverkets ärendehandläggning som behövs till följd av förslagen bör finansieras genom avgifter från berörda företag. Vi delar även förslaget om finansieringen av utveckling och driftsättning.

- Bolagsverket delar utredningens bedömning att det inte bör införas ett särskilt system för tillsyn av företag av allmänt intresse avseende det nya regelverket. Skulle ett sådant system ändå införas, delar vi utredningens förslag att Finansinspektionen ska vara behörig tillsynsmyndighet.

5.4 Företag av allmänt intresse

Uppgiften om ett företag är av allmänt intresse påverkar i stor utsträckning i vilken mån ett företag omfattas av de nya reglerna. Även i annan lagstiftning, både nationell och EU-rättslig, används begreppet som avgörande för vilka regler som ska tillämpas. På många sätt skulle det därför underlätta att ha tillgång till information om ett företag som är av allmänt intresse på ett ställe. Bolagsverket anser därför att en myndighet bör få i uppdrag att registrera vilka företag som är av allmänt intresse och hålla den informationen tillgänglig.

Bolagsverket kan registrera uppgiften i respektive företagsregister om liknande författningsstöd som finns i aktiebolagsförordningen 2 kap 15b § 2st införs. Enligt vår uppfattning behövs ett sådant rättsligt stöd för att notera uppgiften i de företags- och föreningsregister som Bolagsverket för. Eftersom olika regler föreslås för olika typer av företag av allmänt intresse så behöver även underkategorier till begreppet registreras. Ansvaret att anmäla sig som ett företag av allmänt intresse bör vila på företaget. Det bör därför av författningsstödet framgå en registreringskyldighet för företag av allmänt intresse.

Särskilt vill Bolagsverket framhålla att definitionen omfattar även svenska företag som har överlåtbara värdepapper noterade på utländsk handelsplats, om handelsplatsen är reglerad och upptagen i förteckningen i direktivet om marknader för finansiella instrument (Mifid). Dessa företag verkar inte finnas med i den beräkning över antalet företag av allmänt intresse som görs i utredningen. Antalet torde inte vara högt, men det kan eventuellt vara svårt att erhålla information om vilka specifika företag det är.

Bolagsverket vill under detta avsnitt påpeka vikten av att definitionen av det nya begreppet företag av allmänt intresse kommer att överensstämma med samma begrepp som kan förekomma i andra pågående lagstiftningssammanhang. Det är därför bra att utredningen väljer att inte föreslå att ytterligare typer av företag läggs till i definitionen. Bolagsverket önskar emellertid ett förtydligande om även andra företagsformer än de som nämns i betänkandet skulle kunna omfattas av begreppet. Exempel på företagsformer som skulle kunna vara aktuella är Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) och Europabolag.

10.4.5 Disciplinära åtgärder, de ny sanktionerna, överväganden

I utredningen föreslås en möjlighet för Revisorsnämnden att besluta om tillfälligt förbud under högst tre år, att utöva revisionsverksamhet, underteckna revisionsberättelsen eller vara styrelseledamot, styrelsesuppleant, VD, VVD, firmatecknare eller prokurist i ett revisionsföretag. Bolagsverket vill med anledningen av utredningens förslag lyfta några frågor om hur ett sådant förbud ska hanteras av Bolagsverket i registreringshänseende. Bolagsverket anser att det finns ett behov av att klargöra om ett tillfälligt förbud meddelat av Revisorsnämnden ska leda till avregistrering hos Bolagsverket. Om en sådan

avregistrering ska ske, behövs det också regleras vem som ska initiera avregistreringen. Det är tänkbart att placera detta ansvar på företaget, på Revisorsnämnden eller på Bolagsverket.

För det fall Bolagsverket ska avregistrera en person ur aktiebolagsregistret och övriga register krävs författningsstöd, jämför 27 kap 6 § aktiebolagslagen. Om Bolagsverket ska ha en skyldighet att självmant avregistrera den fysiska eller juridiska personen som meddelats tillfälligt förbud så måste således bestämmelse härom införas i respektive associationslagstiftning.

Om ett beslut om tillfälligt förbud ska gälla omedelbart har fråga uppkommit om ett sådant förbud ska gälla från dagen för beslut eller från det att personen delgetts beslutet. Om ett omedelbart beslut ska gälla från det att personen blivit delgiven bör det framgå av bestämmelsen om avregistrering att avregistrering ska ske först när beslutet har blivit delgivet.

Det behöver också klargöras vilka åtgärder som ska vidtas när det tillfälliga förbudet upphör att gälla. Om avregistrering ska ske i samband med att förbudet meddelas, bör det också erinras om att bolaget är skyldigt att utse ny revisor och anmäla denne till Bolagsverket för registrering.

Det är av vikt för Bolagsverket att rättsföljden av ett tillfälligt förbud tydliggörs och att det inte råder några osäkerheter kring hanteringen av förbuden. Konsekvenserna för det enskilda företaget är betydande och kan leda till tvångslikvidation om företaget saknar till registret anmäld behörig revisor.

13.4.5 Det granskade företaget, val av revisor, överväganden

Bolagsverket delar inte utredningens bedömning att Bolagsverket är lämplig myndighet att begära in uppgifter om att urvalet av revisor gått till på ett rättvist sätt. Som Bolagsverket uppfattar syftet med förfarandet är det att utöva tillsyn över företagens efterlevnad av regelverket kring urvalsprocessen och därför är det verkets uppfattning att det är lämpligare att uppgifterna ska utföras av en tillsynsmyndighet, exempelvis Finansinspektionen.

Om Bolagsverket skulle åläggas denna uppgift, kan verket tänka sig är att begära in dem från företagen efter ansökan från någon annan som har ett berättigat intresse av uppgifterna. Bedömningen av att urvalet har gått till på ett rättvist sätt bör inte kontrolleras av Bolagsverket. Liknande förfarande, där verket begär in uppgifter, finns idag vad gäller t ex årsredovisningar för ekonomiska föreningar.

13.5.5 Det granskade företaget, revisionsuppdragets varaktighet, överväganden

Bolagsverket delar utredningens bedömningar angående att Bolagsverket är lämplig som behörig myndighet att bedöma om förlängning av mandattid enligt artikel 17.6 revisorsförordningen och att det inte bör ske någon tillsyn eller införas sanktioner.

Dock vill Bolagsverket framhålla att det, enligt verkets bedömning, inte torde krävas registrering av mandattid för att fullgöra uppdraget, något som utredningen verkar förutsätta.

Som följd av att det inte ska ske någon tillsyn eller införas några sanktioner menar Bolagsverket att det saknas anledning för Bolagsverket att särskilt bevaka företagens efterlevnad av reglerna. Det borde vara möjligt för Bolagsverket att vara behörig myndighet för att bevilja förlängning av mandattid utan att registrera mandattiden. Istället bör ansvaret för att följa reglerna om mandattider och begära förlängning när det behövs tydligt placeras på företagen. Förfarandet skulle då bli liknande det som Bolagsverket tillämpar i liknade verksamhet angående olika dispenser exempelvis kravet på auktoriserad revisor. Det är också företagen som bäst kan avgöra om de uppfyller kriterierna för att vara ett företag av allmänt intresse. Detta styrks även av att ett åsidosättande anses kunna medföra skadeståndsansvar vilket talar emot att Bolagsverket ska göra dessa bedömningar och för att ansvaret bör tydligt placeras på företagen.

Idag beviljar Bolagsverket dispens, bland annat, från kravet på auktoriserad revisor för större företag enligt 9 kap 15§ ABL. Bolagsverket utför inte några kontroller över att alla företag som är ”större” har en auktoriserad revisor, utan anser istället att de bolag som uppfyller kriterierna tar ansvar för att följa reglerna och något register över vilken kategori ett visst företag tillhör finns inte. När dispens i dessa ärenden prövas gör Bolagsverket en bedömning om huruvida bolaget är ”större” företag utan att registrera vilka företag som är att anse som större.

En registrering av mandattider skulle också väcka en rad frågor om vilken rättsverkan ett sådant registreringsbeslut skulle få och på vilket sätt det skulle kunna överklagas. Att registrera mandattiden skulle också vara förenat med ett antal andra osäkerhetsfaktorer. För det första är det svårt för Bolagsverket att avgöra vilka företag som är av kategorin ”allmänt intresse” och därmed även för vilka företag mandattid ska registreras. För det andra är det i vissa fall, t ex efter sammanslagningar av revisionsföretag, oklart när uppdraget ska anses påbörjat. Dessa faktorer gör att det finns en risk att registreringen skulle kunna bli felaktig.

Det huvudsakliga syftet med registreringen skulle vara till stöd vid prövning av förlängning av mandattiden. Dock ska Bolagsverket inte ha någon tillsynsverksamhet över efterlevnaden av mandattiderna utan detta ansvar föreslås åligga företagen. Det är därför mer ändamålsenligt att mandattidens längd i första hand avgörs av företagen och endast i oklara fall eller i ärenden om förlängning av Bolagsverket. Bolagsverkets prövning bör inte innebära en tillsynsliknande roll utan endast ske när ett ärende anhängiggjorts hos verket.

I betänkandet är det oklart om Bolagsverket ska pröva frågan om undantagsfall föreligger eller om det är den som gör ansökan som ska ha tagit ställning till detta innan ansökan görs till verket. Om Bolagsverket ska pröva frågan om huruvida ett undantagsfall föreligger ser verket det som önskvärt att det i det kommande föreskriftsarbetet bör finnas någon form av exemplifiering eller vägledning för vad som kan anses utgöra undantagsfall.

13.5.5 Det granskade företaget, revisionsuppdragets varaktighet, överväganden

Bolagsverket noterar att vissa avtalsklausuler angående hur urvalet av revisorer sker kommer att bli ogiltiga för aktiebolag och ekonomiska föreningar m.fl. Detta torde omfatta även bestämmelser i bolagsordning och stadgar. Bolagsverket vill framhålla att det i vissa fall kan uppstå konflikter mellan olika lagar i de fall ett vissa företag måste enligt lagstiftning ha en sådan bestämmelse, t ex för kommunala bolag som måste låta revisorsvalet föregås av upphandling. Bolagsverkets bedömning är att

revisorsförordningens och aktiebolagslagens bestämmelse om förbud i dessa fall ska ha företräde.

13.6.5 Det granskade företaget, revisionsuppdragets varaktighet, överväganden
Bolagsverket delar utredningens bedömning att Bolagsverket är lämplig myndighet att underrätta Revisorsnämnden om revisors förtida avgång eller entledigande. Dock vill Bolagsverket framhålla att det kan uppstå svårigheter att avgöra om ett företag är av allmänt intresse. Av denna anledning anser Bolagsverket att en myndighet ska få till uppgift att föra ett register över vilka företag som är av allmänt intresse och att detta register ska vara tillgängligt för de som behöver informationen.

Särskilt vill Bolagsverket framhålla att definitionen omfattar även svenska företag som har överlåtbara värdepapper noterade på utländsk handelsplats, om handelsplatsen är reglerad och upptagen i den förteckning som Kommissionen publicerar enligt artikel 47 i direktivet om marknader för finansiella instrument (Mifid). Dessa företag verkar inte finnas med i den beräkning över antalet företag av allmänt intresse som görs i utredningen. Antalet torde inte vara högt, men det kan eventuellt vara svårt för Bolagsverket att erhålla information om vilka specifika företag det är.

Det kan också uppstå svårigheter för Bolagsverket att avgöra om en avgång sker förtida eller inte. Bolagsverket anser därför att uppgiften bör fullgöras utan att registrera mandattiden och istället ålägga företagen en skyldighet att ange om avgången/entledigandet sker i förtid.

Det primära ansvaret att anmäla sig som företag av allmänt intresse bör åvila företaget. Även i det fall ett visst företag skulle uppfylla definitionen för att vara ett företag av allmänt intresse utan att vara registrerad som ett sådant skulle företaget ha ett ansvar för att följa reglerna som gäller för företag av allmänt intresse.

13.6.5 Det granskade företaget, revisionsuppdragets varaktighet, överväganden
Bolagsverket anser det mindre lämpligt att det införs en möjlighet för styrelsen att väcka talan om att entlediga revisorn. Om styrelsen anser att det finns sakliga skäl för att entlediga en revisor bör styrelsen istället föreslå stämman att agera. Att införa en möjlighet till ett domstolsförfarande riskerar, enligt Bolagsverket, att leda till att styrelser använder sig av denna möjlighet för att undgå den granskning som aktieägarna har ett berättigat intresse av att få genomfört.

Enligt direktivet ska sådan rätt finnas hos ett ”bolagsorgan” och utredningen väljer att ge den till styrelsen. Det finns alltså utrymme att i nationell rätt endast ge möjligheten till en aktieägarminoritet.

14.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

När det gäller ikraftträdande av lagändringar och revisorsförordningen borde det finnas mer övergångsregler och förtydligande inom vissa områden det gäller främst följande områden:

- Från vilket räkenskapsår som den nya utformningen av revisionsberättelse blir aktuellt.
- Komplicerade övergångsregler runt rotationsreglerna.

Bolagsverket anser det mer logiskt samt praktiskt att koppla införandet av en ny revisionsberättelse till räkenskapsår och inte som förslaget till revisionens avslutande, före eller efter 17 juni 2016. I annat fall kommer en osäkerhet finnas hos revisorer och intressenter om vilket regelverk som använts i aktuellt bolag.

Om Bolagsverket som det föreslås blir den myndighet som ska fastslå vilken tidpunkt som ska gälla som startdatum för rotationsreglerna, vill verket framhålla att det kan bli många förfrågningar i samband med införandet av de nya reglerna än vad utredningen bedömer och en ökad kostnad. Detta på grund av de komplicerade övergångsreglerna och att hänsyn, bland annat, måste tas för förvärv av revisionsbolag och det kan finnas flera börsbolag där nuvarande revisorer har blivit valda tidigare än 2003.

Med anledning av ovanstående anser Bolagsverket att det övervägs om det finns en sådan möjlighet till framskjuten starttidpunkt som utredningen menar på sidan 546 i betänkandet. Starttidpunkten bör vara att den nya regleringen ska tillämpas först med avseende på det räkenskapsår som inleds närmast efter den 17 juni 2016.

15.6.3 Bolagsverket

Utredningens förslag och revisorsförordningen kommer innebära nya ärenden som kräver Bolagsverkets beslut. Det gäller främst förlängande av mandattid för revisorer och fastställande av starttidpunkt för beräkning av mandattid. Om Bolagsverket som det föreslås blir den myndighet som ska fastslå vilken tidpunkt som startdatum ska gälla för rotationsreglerna, befarar verket att det kan bli många förfrågningar i samband med införandet av de nya reglerna än vad utredningen bedömer, och en ökad kostnad. Det innebär att genom de komplicerade övergångsreglerna och att hänsyn måste tas för även förvärv av revisionsbolag kan det initialt innebära att många sådana ärenden måste behandlas av verket, då det kan finnas flera börsbolag där samma revisorer har blivit valda tidigare än 2003.

Verket kommer även att behöva informera om de ändrade reglerna och konsekvenserna av dessa på olika sätt bl.a. genom publicering på Bolagsverkets webbsida. Vidare behöver verkets personal utbildas med anledning av ändringarna. Ändringarna kommer dessutom att innebära ändringar i Bolagsverkets IT-system. Sammantaget innebär detta att Bolagsverkets kostnader kommer att öka om utredningens förslag genomförs. Bolagsverket utesluter inte att kostnaderna, beroende på vilka val som görs avseende de frågor

Bolagsverket framfört ovan, kommer att överstiga den summa som utredningen kommit fram för Bolagsverkets del.

Bolagsverket delar utredningens förslag att ansökningsavgifter för de nya ärendena ska finansiera de löpande driftskostnaderna. Verket stödjer också förslaget att utvecklingen av system och driftsättningen hos Bolagsverket ska finansieras via anslag från statsbudgeten.

16 Författningskommentarer

Bolagsverket tillstyrker att en rättelse sker i ABL så att mandattiden för minoritetsrevisorer blir till och årsstämman under nästa räkenskapsår.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Annika Bränström. I den slutliga handläggningen har deltagit direktören Inga Otmalm, chefsjuristen Peter Källenfors, avdelningsjuristen Lena Göransson Norrsjö, företagsekonomen Anders Persson, koordinatören Eva Josefsson och juristen Pernilla Nylén. Föredragande var juristen Jimmy Everitt.

Annika Bränström

Jimmy Everitt